

ÚJ NEMESSÉG

A MAGYAR HIVATÁSRENDI FEJLŐDÉS MUNKÁLÓJA

Előfizetési díj egy évre:
Tagoknak 3.50 P
Pártoló tagoknak 7.— P
Intézményeknek 40.— P

Alapító főszerkesztő:
vitéz PINTÉR JÓZSEF
Felelős szerkesztő: Gara Imre

Megjelenik kéthetenként
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Rottenbiller-utca 20—22 szám
Telefon: 424—981

Testvérek !

S OHASEM VOLT erősebb az emberekben az új-élet, a megújulás vágya mint ma. Mintha mindenki az idegeiben érezné ezt, mintha a napi életfolyamataihoz tartozna akár a munka vagy a táplálkozás. Járjuk az országot, majd mindenütt megfordulunk. Főváros, nagyváros, kisközség hangulatilag is térképezve fekszik itt előttünk. És ez a térkép az ahhoz értő szakembernek nagyon sokat beszél. Aki nincs otthon e térkép ismeretében, kétségbeesve bámulna el és egy új Babel megzavarodott embergomolyágára gondolna, ahol ezren ezerfelé beszélnek. Látók és nem-látók, hívők és hitelenek, dolgozók és herék, nincstelenség és koncot féltők tülekednek mindenütt. A mozgalmi piacokat ellepték a lélekkalmárok. Adják és veszik a portékát a szegény tudatlan, örökké reménykedő embert. Egyetlen egyben megegyeznek mindannyian, ha a módszerek ezerfélék is: felszámolni a multat — jöjjön az új élet . . . Jöjjön Testvérek! Jöjjön! De az igazi jöjjön!! És ezt most hatvanezer helyén álló, az eszme-ködökből kikerült, a Magyar Jövő gránit-szobráként felmagosuló új-nemes mondta! Hatvanezer: Jelen! Hatvanezer: Igen! Hatvanezer: Kész! Mi tudjuk azt is, hogy ez a hatvanezer valójában többszáz ezer, mert ahol egy tizes-ötvenes új-nemesi tábort megvetette a lábát ott nemes lelkeségével, tisztult életfelfogásával, példaadásával, az események felett álló munkás-magyarságával: megötszöröződik. A lelkek forradalmát éljük! De az e forradalom építő forradalom. Embert épít, jövőt épít.

Ma még ismétlem, ködös, de ahol letisztult, ott már ember áll a gáton és a győzelem áldott levegője lengeti a zászlót. Ez a győzelem férfiakat teremtet. Mitől lettek férfiak? . . . attól, hogy a reformot sajátmagukon kezdték el. Maguk ellen lázadtak legelőször! Új emberek, tiszta, igaz, látó új emberek lettek, az étellel viaskodó lélek leggyönyörűbb győzelmétől megittasult hősök, próféták, apostolok lettek. Ezeké az embereké a jelen, ezeké a jövő, ezeké az élet, ezeké a győzelem!

A világot mindig ezek az önmagukat megváltott apostolok mozgatták, akik a magukba kialakított igazságok legyőzhetetlen erejével harcolnak, akik tudják, hogy mit akarnak, mert átélték azt nem egyszer, százszor! Akik a bizonytalan birkaeltek között a lélek örök törvényei szerint a kijegescedő pontokat képezték, akik a maguk átélt hősi erővel a gyengéket, a tétovázókat mindig legyőzték! Ezé a hősi emberré változtok Ti új-nemesek!! Ezért vagytok Ti most kaposák, ezért környékező meg benneteket minden elképzelhető párt kicsije és nagyja. Igen, hatvanezer mozgalmi hőssel lehet új életet kezdeni. Lehet bizony, de csak annak, aki illyenné nevelte őket, aki nem a napi politika csengő obulumaira váltotta fel nevelőmunkáját, aki a pártpolitikán felülállóan az örök, egyetlen nagymagyar eszmét szolgálta, aki előre látott, tudott dolgokat, mert nem a heti események viháncolását nézte, hanem az örök-egyetlen eszmét: a keresztény nemzeti Magyarországot. Áruló pedig nem lesz köztünk! (G. I.)

Köszöntjük a Nemes Céhet !

A közel százezer keresztény, magyar iparost képviselő új-nemesi tábort elnöki értekezletén foglalkozott és számot vetett a nemzet és az iparosság döntő kérdéseivel. Megállapította, hogy az új magyar élet kiteljesedését nemcsak várni, hanem minden emberi erővel, tehetséggel és munkával szolgálni is kell. Ez a szolgálat az új-nemesi tábort minden tagjára kötelező nemzetszolgálatot jelent: tehetsége és mozgalmi beosztása szerinti szolgálatot. A mozgalom szolgálati keretei a Legényegyletek kebelében alakított nemes Céhek, melynek minden céhpolgára, céhmestere és vezetője az új magyar élet egy-egy katonája, vagy tisztje, aki a magyar honvéd becsületével áll helyt és végzi céltudatos, a nemzet sorsdöntő óráihoz méltó munkáját. Aki ebben a munkában félreáll, vagy szabotál, vagy a zászlót elhagyja: áruló!

A mozgalom kizárólag társadalmi mozgalom és semmiféle politikát nem szolgál és nem is szolgálhat. De feltétlen szolgálja a keresztény magyarság és az európai szemléletű Nagymagyarország felemelkedését és megújítását.

A szolgálat az egyetemes nemzeti eszményt az iparosrend vonalán építi és a nemzetszolgálat olyan mértékét adja, amilyet a közel évszázados Katolikus Legényegyleti szellemben nevelt magyar iparoságtól elvárhat nemzete.

Miért küzdünk 1941-ben!

Uj embert! Boldog dolgozó országot! Szabad Hazát!

KÜZDÜNK ősi jellemükből folyó katonás szellemű és fegyelmű magyar polgárságért.

KÜZDÜNK a munka becsületéért, az országépítő magyar iparos megbecsüléséért, a nemes Céhszellem diadaláért.

KÜZDÜNK a család és az otthon boldogságáért, anyagi megalapozottságáért, a magyar anyáért, a magyar gyermekért.

KÜZDÜNK alkotmányjogi szempontból az Iparosrend kialakításáért, az iparosság számárányának és nemzetgazdasági jelentőségének is megfelelő parlamenti képviselőtéért.

KÜZDÜNK az egyéni nemesség és becsület minden méltó fegyverével az új szellemű magyar közéletért!

Ezért, mint a keresztény magyar kis- és középiparos többség szellemi és társadalmi képviselői követeljük:

1. A tanonevelés azonnali korszerű megoldását. Ennek elérésére követeljük az elsőrendűen felszerelt fővárosi és körzeti tanoneiskolákat. Követeljük a tanoneiskolai tanárok és oktatók különleges munkájukhoz méltó javadalmazását. Ebben tárgyalásaink szerint az ipar is hajlandó bizonyos terhet vállalni, mert elsőrendű érdeke az ipari utánpótlás minőségi biztosítása. A lenézett

inasiskola már a múlté. Az a kor-szak teremtetta, amely sohasem volt kisipar-barát. Helyette meg kell szervezni a kimondottan középfokú céhszellemű iparosiskolát, mely nemcsak a tanonek nevelője, hanem a segítők továbbképzésére, sőt a mesterképzésnek is intézményes végrehajtója. Az iparosiskola az újteretű magyar iparosság iskolája, amely a tanonekortól a késő mesterkorig az iparos mellett áll és annak minden problémájával a legbensőségesebben együtt él. Nem hivatal, hanem élet! Iparos iskoláink tervezete készen van, azt egyetemes iparos anketén letárgyaljuk és a miniszterhez jut-tatjuk.

2. Követeljük az iparosi hivatásra lépő ifjúság megválogatását, a nyole elemihez és tehetségvizsgálathoz kötött szerződötését, remekléshez és a jórendű iskolai bizonyítványhoz kötött felszabadoitását.

3. Követeljük anyagi elesettsé-gben élő kisinásaink részére a tanone-otthonok felállitását. Erre kitünő példa a Fabinyi Tihamér tanone-otthon.

4. Követeljük az iskolaorvosi és gondozónői (körzeti gyárgondozónői) intézmény bevezetését, általa-ban a szociális tanonegondozás korszerű preventív kiterjesztését.

5. Követeljük dolgozóink egész-ségét védő megfelelő nagyságú, tiszta és szellőztetett kis- és középipari műhelyek építését. A régi műhelyek átalakitására százalékos adókedvez-mény biztosítását.

6. Követeljük a korszerű kisipari hitelpolitikát, a mezőgazdaságban már megvalósított formában.

7. Követeljük a gyermekáldást elő-segítő igazi családi bér törvényesi-tését.

8. Követeljük olyan korszerű biz-tosítási rendszer bevezetését, hogy minden dolgozó nyugdíjat élvezhes-sen. Követeljük a begyűlt nyugdíj-tökének ipari vagy építési hitel for-májában való tervszerű kihitele-zését.

9. Követeljük az állami munka-közvetítés azonnali bevezetését és munkatörvényeink szigorú ellenör-zését.

10. Hogy mindez megvalósulha-son: követeljük az önálló munka-ügyi minisztériumot, a munkás- és munkakamarát!!!

Testvérek! Ez az új nemesek ipari és társadalompolitikája. Tiszta vizet öntöttünk a pohárba! Tudod miért küzdesz, tudod mit kell tenned, tudod mit kell elérned!

Testvérek! Örtállunk! (*-*)

Hasztalan küzdöttem,

hasztalan feszitettem neki a vállam, hasztalan kezdtem el újból és újból — semmisen sikerült . . . — írja egy jászberényi Testvér.

Édes jó Bajtárs! Te úgy beszélsz, mintha a Sors és Vérgét túlereje neki ugrana az emberek torkának és leteperné . . . Túlerő . . . Sors . . . Vérgét . . . ezekkel van tele a leveled. Hányszor írtam már Testvér, hogy ilyen sötét, vak hatalmak nin-csenek. De van küzdelem, gyönyörű küzdelem, amely naggyá, hőssé, erőssé teszi az embert!

Nem, jászberényi Testvér, belőled éppen az hiányzik, amire ma a legnagyobb szükség van: a hősiesség. A küzdő és mindenben győzedelmes-kedő hősi ember, korunk igazi em-bere.

Nézd, az élet hősiességéről nem-csak azok a vaskeresztek beszélnek, amiket a mellünkre tűznek, mialatt szól az ezred zenekara — az élet hő-

siességéről beszélnek azok a köny-nyek is, amiket egy szegény varró-lány hullat a selyemingekre, ami-ken heti 10 pengőért dolgozik s ame-lyek oly csábítón ragyognak a ki-rakatokban . . . Erről beszélnek az anyák könnyel, akik apák is tudnak lenni a gyermekeikért; a mártírasz-szonyok könnyel, akiket esküjük odaláncolt egy betyárférj oldalához; a mayasszonyok könnyel, akiknek fején érintetlenül hervad el a mir-tuszkoszorú; a tudósok könnyel, akiknek fején érintetlenül hervad el a mir-tuszkoszorú; a tudósok könnyel, akiknek egy egész élet munkájáért penészes kenyér jutott. Hát egyedül vagy! . . .

Testvér! ma olyan idöket élünk, hogy az élet egyszerű leéléséhez is hősiességre van szükség, de hol van akkor a jövőnk, amelyért naponta új harcba indulunk . . . hol van a mi új világunk, amelyet meg kell teremtenünk! Hát most, a cél előtt összeroppansz? . . .

Tudd meg, hogy elveszett ember az, aki a Sorssal szemben elveszti a

fejét és előre megnyerte a játszmát az, aki egy fejjel magasabb tud lenni a végzeténél.

Ha valamikor, úgy ma nem szabad elfelejtenünk, hogy embernek lenni annyi, mint hőnek lenni! Az élet bizony csatárat Testvér, ahol az ész, a tudás, a tehetség, a munkabírás, a jellem a fegyverünk. Ha felkészül-ten, jó fegyverzetel indulsz harcba, győznöd kell. Feltétlen győznöd kell! A Sors kalapácsa hozzátartozik éle-tünkhöz. A földön azok az értékes emberek, akiket a Sors pörölyvel dolgoz ki keményre. Te is ilyen vagy! Így fogd fel Testvér! Látod, elkép-zelhetetlen jövő, fellendülés előtt áll a magyar élet. A dolgozó, az erős, a hősi emberek előtt nyitva lesz az élet minden szépsége, gazdagsága. Ez a keserves Ma csak váltásidőj érte. Hát nem éri meg? A megfutamodás pedig a küzdelem, a legszentebb kö-telesség elől, közönséges ámulás! Testvér! Add ide a kezed és bízzál bennem!!

MUHITS SÁNDOR rajza.

Fába metszette KAZA GYÖRGY.

A legszörnyűbb emberi bűn — Júdás bűne! Eladni, elárulni az igazat. Elárulni a Hazát, a Népet... elhagyni a Zászlót, cserben hagyni, aki bizik benned.... Jaj Testvér!, átkot cipel az a hátán és démonok tépik nyomorult lelkét! — De legyen is megvetett, utált Isten és ember előtt, szakadjon cá milliók átka, ha most, új életünk hajnalán sem fogja meg a munkát, ha tehetségének, tudásának, nemzetszolgálatának legjavával nem siet a Zászló alá.... Júdás vétke égesse homlokát, hogy megismerjük, hogy elkerüljük, hogy megvessük, hogy eltámassuk! Átkozott Júdás....!

Quinquagesimo anno

Irta: DR. MIHELICS VID egyetemi magántanár

Az Ur 1889-ik esztendejének egyik verőfényes októberi napján a vén rómaiak nagy csodálkozással nézték a Szent Péter bronzkapút, mert azok teljén kinyíltak, mint a császári koronaszások alkalmával. Emberek hosszú sora lépett be rajtuk az egyház fejedelmeitől vezetve, hogy annak legfőbb feje fogadja őket. A nép fiai voltak, több mint tízezer munkás, akik azért zárándokoltak az örök városba, hogy XIII. Leó pápától az egyház segítségét kérjék. Reménykedő ajkukon milliók panasza és egy egész korszak sirama szólt meg.

Akinek ma véletlenül kezébe akadnak az úgynevezett „primitív szocialisták”, Saint-Simon, Cabet, Louis Blanc, Blanqui, vagy akár a zsidó Pereire és Darmesteter írásai, megdöbbenve riad rá arra a forró vágyakozásra, mondhatni tragikus elkeseredésre, amellyel ezek az egyház hivatalos közbelépését szomjúhozták. Ugyanerre a megállapításra jutunk a szépirodalmi művekből is, amelyek mindig a leghívebben tükrözik a kor leltét. Jellemző példa Victor Hugo egyik elbeszélő költeménye, amely a pápáról szól. A Szentatya nyugtalankodik a munkások helyzete miatt, kimegy a nyomortanyára s hallja, amint egy szegény ezt hajtogatja: „Nem hiszek Istenben!” A pápa belép s mindjárt ezekkel a szavakkal fordul hozzá: „Éhes vagy fiacskám, enned kell”. Ad neki pénzt, hogy a gyermekei részére is vásároljon ennivalót, hogy ruhát vehessen, azután pedig, megígéri, hogy munkához fogja juttatni. E párbeszéd végén így folytatja a pápa: „Most pedig beszéljünk az Istenről!” S a szegény nyomban ezt válaszolja: „Hiszek

az Istenben!” A költemény pápája a továbbiakban intelmet intéz hozzá: „Minden jogod megvan az élethez, a kenyérhez, s heyseslem, hogy nagyobb bért és kevesebb gyöttrődést kívánsz. A becsületes munkás megérdemli, hogy megfizessék. Apold tűzhelyedet és tápláld gyermekeidet, de azért még nem kell legyilkolnod testvéreidet, megsebezned házadat és tönkretenned az államot.”

Amit a költő megérzett, azt valóra váltotta XIII. Leó. Egész értelmével és szívvel odahajolt a liberális világ számkivetett proletárjaihoz, meghirdette és tétélekbe foglalta jogaikat az emberhez méltó életre s nem feledkezett meg annak hangoztatásáról, hogy e jogok érvényesítése nélkül nincs keresztény művelődés és nincs boldogulás a társadalom többi rétege számára sem. A felelet, amelyben XII. Leó eleget tett a hozzá zárandokoló munkások várakozásainak, a Rerum Novarum kezdetű körlevél volt, amelyet 1891 május 15-én bocsátott közzé. A most következő új esztendőben ennek a nagyjelentőségű eseménynek immár ötvenedik évfordulóját ünnepli a katolikus világ, de illően résztvehet az ünneplésben minden keresztény, mert az enciklika természetjogi és erkölcsi tanítása azóta az egész keresztény világ közkinsévé vált. Kiemelte ezt bevezető fejezeteiben már a Quadragesimo Anno is, XI. Pius monumentális körlevele, amely tiz évvel ezelőtt, a Rerum Novarum negyvenedik évfordulóján látott napvilágot.

Aki csak felületesen olvasta XIII. Leó enciklikáját, talán csodálkozva kérdi, hogy mi az, ami benne nagyszerűnek hat és új látványokat nyit! Elsiklik tekintete a finoman szerkesztett mondatokon, amelyek sokszor be nem fejeztek, mert szándékosan további következtetésekre készítő gondolatokat tartalmaznak. Csak általános benyomás marad meg lelkében: a szociális igazságosság érvényesítésének szüksége s evégből a szociálpolitika intézményesítése, ami napjainkban már közelebb, egyetemesen elfogadott politikai és társadalmi program-

pont. Így azután mindazok, akik nem iskolázták hozzá szemüket a tárgyilagos történelmi értékeléshez, s a jelen síkjáról ítélik meg az elmúlt korokat, XIII. Leó nagyságát is hajlandók ködbeveszőnek érezni. Az ilyen felfogás azonban csak a Rerum Novarum nemismeréséből fakadhat, mert ennek az iratnak mélységei örök-ké foglalkoztatják az elméletet, tétéleinek a gyakorlatba való átültetése pedig mindig munkát fog adni a szociálpolitikának. Jelen-tőségének egyébként már akkor is könnyűszerral tudatára jöviünk, ha figyelembe vesszük azokat az időket és körülményeket, amelyekben a pápa ezzel a szózatával az emberiséghez fordult.

Amikor XIII. Leót megkoronázták, még az élő hitű katolikusok körében is a „minimalisták” vitték a hangot, akik az individualizmus befolyása alatt tagadták, hogy az államnak közvetlen és pozitív szociálpolitikai feladatai volnának. Ha olykor engedtek is merevségükből, az állami védelmet csak a teljesen elhagyottakra és megélhetés nélküli levőkre vélték korlátozandóknak. Kisebbségben voltak azok a kimagasló szellemek, mint Ketteler Németországban, De Mun Franciaországban, Manning bíboros Angliában, akik a katolicizmus helyes értelmezésével az államhatalom közbelépését követelték a gazdasági ügyekben, akik szociálpolitikát, vagy éppen szociális reformokat sürgettek.

Korszakos fordulatot jelentett tehát XIII. Leónak az a bátor deklarációja, hogy az államnak nemcsak joga, de kötelessége, hogy a szociális kérdés megoldása okából messzemenő pozitív erőki-fejtést végezzen. (Folytatjuk.)

Ha majd a bőség

hosarából

Mindenki egyaránt vehet,

Ha majd a jognak

asztalánál

Mind egyaránt foglal

helyet,

(PETŐFI)

Ha majd a szellem

napvilága

Ragyog minden ház

ablakán:

Alkoc mondhatjuk, hogy

megállunk

Mezt itt van már a Kánaán

(PETŐFI)

A délnémet városok fejlődése már a római birodalom utolsó lélekzésénél elindult. Ezt a fejlődést elősegítette a történelmi adottság is. A keresztres háborúk útvonala Dél-németországon és Felső-Itálián át vezetett. A pápaság és a császárság több évtizedes küzdelmének az idején pedig a középkor két hatalmasságának az ütköző-pontja lett az Alpok vidéke. A mozgékony történelmi korszakok élenkébbé nevelték a városok lakosságát.

Az újkor elején aztán ez a városi lakosság gyorsan élte át a szellemi felszabadulást. Nem véletlen tehát, hogy az iparos osztálynál kifejlődött céh-rendszer ezekben az időkben élte virágzását. Az erős szervezethez, fejlett kereskedelem és ipari érzék polgári jólétet teremtett. És ez a jó mód, ez a szervezethez hosszú lélekzésű volt, a kultúrtörténelemben maradandó nyomokat hagyott.

Ennek a korszaknak a születése, fennmaradása és tartóssága a délnémet városok iparosainak fejlett kultúrájában gyökeredezett. A céh-rendszer biztosította a szervezést, a tudomány, irodalom és művészetek ápolását, egyúttal tekintélyt és elismerést adott a mestereknek.

Már a reneszánszot és a nyomában kibuggyanó reformációt megelőző időkben elindult az iparosság körében az irodalom ápolása. A középkor lovag-költőinek mintegy jogutódaiként szerepeltek a mesterdalnokok. És ez a folyamat erősödött a hitújítás idején. Nem voltak gazdasági nagyságok ezek a mesterdalnokok, alkotásaik sem üstökösök az irodalom egén. De minden fogyatékoságuk mellett nagy érdemük, hogy a vallási viszályok romboló hullámai között sok derék polgárt gyűjtöttek egy társaságba és igyekeztek a szelidebb, nemesebb hangú költészet számára megnyerni.

Apolták az erkölcsösséget, a barátságot, a vallásosságot, különösen pedig az erős külföldi hatásokkal szemben őrizték a nemzeti hagyományokat. Itt, Dél-németországban, volt erre nagy szükség, mert itt gyulladt ki a vallási viszály fátylaja először és az idegen hitújítók itt hintették el igéik között az idegen szellem magjait is. És a mesterdalnokok kedves, derűs humora, becsületese, derék gondolkozása útát talált a kortársak szívéhez.

Ha egy pillanatra megállunk a történelem rohanó sodrában és el-

gondolkodunk, lehetetlen elsiklani csodálkozás nélkül ezek felett. A történelem nagy vonásokkal dolgozik. Nagy vonásokkal alakítja a népeket és a német iparosság tudott nagyvonalú lenni.

Allítsuk fel a nagy történelmi kérdést! Ha nem lett volna céh-rendszer, ha a német iparosság nem keresett volna köntöst az ő kulturális szerepének, vagy ha nem ilyet keresett volna, mint a céhek, vajjon beszélhetnénk-e most a céhek újkori kulturális szerepéről? Feleletet nem adunk ezekre a kérdésekre. A történelem, Hans Sachs-szal az élén, már régen megadta rá a feleletet. Csak felelevenítettük egy kicsit, hogy a magyar iparosság lássa és tanuljon belőle. Mert a feladatok ismétlődnek.

A világháború elsodorta a magyar középosztályt. Új nemességre van szükség! Mert ma is dúlnak mérgező harcok, ma is szükség van erkölcsösebb, emelkedettebb szelidebb hangra, hogy szebbek, nagyobbak, értékesebbek és erősebbek legyünk. A történelem nagy esetje most is rajzolja a vonásokat. Vajjon tudunk-e irányt adni annak a vonásnak?!

Ha úgy tömörülünk, mint az akkori céhek, ha úgy szeretjük a művészetet, mint a mesterdalnokok és olyan tiszta munkás-életet élünk, mint a Hans Sachs-ok, akkor nem lesz semmi baj. Mert ne felejtjük el soha, hogy a test kormánykerekere a lélek. Ahogy a lélek forog, úgy imbolyog, félrefut, romlásba rohan, avagy halad nyilsebesen, biztosan, céltudatosan előre a test.

Iparos Testvérek!

A volánál teljes lelkiismeretre van szükség!

TERJÉKI LÁSZLÓ.

Testvéc

ennek kell lenned :

1. legelső levente a szakaszban,
2. legelső munkás a műhelyben,
3. a legkitartóbb dolgozó az Egyletben és a Céhben,
4. példaadó új-ember a társadalomban.

„AMILYEN ARCCAL NÉZEL A TÜKÖRBE, OLYAN ARC NÉZ RÁD VISSZA!”

Mennyi hanyagul öltözött iparost látni. Tévedés ne essék, nem dendi eleganciát várok. És nem is csak az öltözéke miatt szólok meg. De az ilyen hanyag öltözötű ember mögött rendesen jó polgári megélhetés és egy hiú, puccos asszony áll. Persze nem a férjére hiú, hanem magára. „Mutasd meg az uradat és megmondom, milyen asszony vagy!” Kitünő mondás Asszonyom és hiszem, hogy tudja: így is van. Ha azt akarja, hogy asszonytársai rossz, szívtelen teremtsenek tartsák, öltözködjön csak minél elegánsabban és ne gondolja a férjét. Elegáns feleség és hanyagul öltözött férj a sivár házasságot biztos felkiáltójele. Boacsáson meg Asszonyom, őszinte szavamért!

Finn közmondás szerint: a pénz az ember tükre. Csakugyan. Az embereket a pénzhez való viszonyuk szerint lehet a legigazabban, a legigazibb oldalukról megismerni. Ezek a kis fémkorongok, amiket mindenki hajszo, amiket az emberek jobban szeretnek a szeretetnél: tükröcskék, amelyek megmutatják az ember igazi arcát. A legjobb barátság is csak a zsebig szokott tartani. A kártyások zöld asztalánál, vagy az örökségi osztozkodásnál, vagy a kifizetéseknél, vagy bárhol, ahol a pénz szerepel, mutatjuk meg az igazi arcunkat. Igen, mert akkor le hull az álarc. En sokat tapasztaltam az Új Nemesség előfizetésével kapcsolatban is. Eláruljuk magunkat hölgyeim és uraim, eláruljuk!

A férfiúnak nem kell befödnie fejét, mert ő az Istennek képmása és dicsősége, az asszony azonban a férfiúnak dicsősége. (8) Mert nem a férfiú van az asszonyból, hanem az asszony a férfiúból; (9) és nem a férfiú teremtett az asszonyt, hanem az asszony a férfiút. (10) Ezért az asszonynak viselnie kell a fején az alárendeltséget az anygálok miatt. (11) Mindazonáltal az Úrban sem férfi nincs asszony nélkül, sem asszony férfi nélkül. (Isten rendelése szerint a két nem egymásra van utalva.)

(Szent Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első leveléből.)

Nincs olyan jelentéktelennek látszó holmi, mely ne lenne jellemző arra, aki kitalálta, elkészítette vagy felhasználta. Meg lehetne írni a varrótú világtörténetét, kezdve a legelső esontból, halszálkából készített primitív alkotmányon, a eszisztalt kö-tűkőn át a modern acél-tű koráig. A gomb, az egyszerű gomb, mely kabátjainkat, ruháinkat alázatos szerénységgel fogja össze, már olyan változatosan gazdag történeti fejlődést mutat, hogy igazán méltó tárgya lehetne az elmélyedő kultúrhistórikus kutatásainak.

Vagy mennyi sok különböző érdekes apróságot mondanak el az ember ruhái az életéről! Koroknak lelkét, apró szokásait fedik fel és ezeken az apró jellemzéseken át sokszor közelebb jutunk egy-egy kor-szak jellemének megismeréséhez, mintha azokat a nagy alkotásokat vizsgáljuk, miket az illető kor kimagasló szellemei hoztak létre. Az emberi ruhák történetét az emberi hiúság történetének is lehetne nevezni és hogy ez mennyire találi elvevésés volna, arról bizonyosságot tehet ma is akármelyik szabó testvér! De a cipő „világtörténete” se kevésbé változatos és érdekes, mint a többi ruhadarabé. A primitív, talphoz szíjazott boeskortalpakotól, a faragott faicipőn, a görög és római szandálokon és sarukon át a középkor ormótlan hadiöltözeteinek vassal felpáncélozott lábbelijéig és ezeken túl a reneszánsz pompás cipő-díszművelés át a tizenhetedik századi kecses rokokótópánkáig, Istenem, de hosszú a fejlődés útja! Azt talán, úgy-e, mondanom sem kell, hogy a női cipő az, amely igazán változatos fejlődéstörténetet mutat. A görög kor megteremtette a hosszú, hegyes madarész-cipőket, amelyek megkészszerették az emberi láb hosszúságát. A rengeteg tollal, arannyal teleagatott, nehéz, merev öltözetekhez hozzátartozott az a természetellenesen megnyújtott, csőrzerű lábbeli is. Divatját nem tudták meggátolni azok a papi rendeletek sem, melyeket egyre-másra bocsátottak ki e cipők ellen. Pedig ebben a korban az Egyház szava igazán Isten szava volt. A reneszánsz logikusabb, a természetességhez hajló iránya megváltoztatta a cipőviseletet. A hosszú kényelmetlen lábbelik helyébe kerek, tágas cipők jöttek, melyek jobban idomultak a láb természetes

Tánc és muzsika! Olyan régi mint az ember, olyan ősi, mint az ő-öröm. Az öröm szülhette az első táncmozdulatokat. Talán az első melódia, mikor felszendült a hallgató erdők mélyén Pán hétégű sípján, örömet dalolt a kis faunoknak és nimfáknak, akik vígan ugrándoztak jókedvű istenük előtt. Pán sípja megmozgatta a pogány erdők pogány isteneit... és istenek és halandók táncoltak a síp trilláira. A görög világ aulos-sa ez a síp. A hazatérő hős ünneplesekor a vígjátéki kórus satirjai és nimfái, a víg lakomák rabszolgái a aulos melódiára lejtették a táncukat.

Nem változott a rómaiaknál sem. Az aulos új nevet kapott: tibiának nevezték. A tibia is síp volt, csak már nem Pán egyszerű faszerszáma, hanem érchangszer. Kísérője a chítara volt, amely egy húron pengetve monoton hangon kísérte a sípot.

A hárfa és a lant először a római istentiszteleteken tűnt fel, de hamar átvették a profán, a világi muzsikások is. A szép keleti táncosnők már hárfa és lant kísérettel éneklük a szerelem dalait. Így lett a tibia, a hárfa és a lant az első zenekar.

A középkor vallásos, szigorú szelleme nem kedvezett a táncmuzsikának. A szerelmes trubadur lantjával járta az országot, de énekel. A fenséges orgona, a hangszerek királya, már a VIII. században megszületett és a gótikus templomok homályából epedőn emeli Isten trónusához a lélek dalát. Évről-évre fejlődik, tökéletesedik e csodálatos hangszer, míg a világi zene még mindig a fuvaloknál tart.

Ha mégis táncolnak ebben a korban, sípok zenéjére táncol az egyszerű nép. A középkor derekán új hangszer vonul be a durvább népi mulatságokhoz. Rikótt kocsmai hangszer: a francia cornemuse (korneműz), a német Dudelsack, magyarul: a duda.

A reneszánsz előtti időkben, amikor az aszkéta világfelfogás enged szigorúságából, újra megindul a táncolás. De még mindig csak népies mulatság, hisz a duda mást nem is vonhatott maga után.

A reneszánsz vídám és felszabadult világa megteremti a szalonzene őst. A gazdag városok jómódú és jókedvű céh-polgárai népszerűsítik az új zenét és a táncot, amely lassan bevonul az előkelők palotáiba is. Zenekarról még szó sincs. Míg nálunk Magyarországon pár szál cigány mellett mulat a legnagyobb úr is, a külföldön oboa, fujre, cornemuse, néha dob mellett táncolnak. A XVII. században hajósok hozzák be a pengető hangszereket divatját, amely nem is annyira a táncmuzsikánál, mint inkább a színpadi zenénél kap szerepet. 1600-tól kezdve kialakul a színházi zene. Lant, csemballó, kevés fúvós hangjaira lejt a táncát a ballet első próbálkozása.

A romantikus pásztortjátékokon jobban szeretik a pengető hangszereket. Ezt veszi át a Lajosok korának, hol idillikus, hol dévaj mulatozása is.

A XVIII. század közepén végre megjelenik a hegedű. És ezzel

Cyranó párbaja

(Az Új Nemesség újságíró-tanfolyamának.)

Tegnap láttam a Nemzeti Színházban Cyranót, Edmond Rostand pompás alakját, a XVII. század nagyorrú hőst és katonáját. Jó ismerőse úgy hiszem minden magyar színházlátogatónak. Ki ne ismerné azt a párbajt is, amelyet Cyrano a darab első felvonásában vív Valvert vicomte-tal. A párbaj orrpárbaj, mert Cyranonak egyetlen érzékeny pontja van: az orra. Ezt említeni sem szabad előtte. Mindenki póruljár, aki megteszi. Cyrano ellenfelei kö-

zül végül a vicomte vállalkozik arra, hogy szembeszálljon az éleszavú és éleskardú költővel. Imígyen mondja:

Mondok én neki
Olyat, de mingyárt, hogy a vére
fagy!...

Önnek az orra... hm... az orra
nagy.

Több sem kell Cyranonak, aki ragyogó szellemességével így leckézteti meg a kis vicomte-ot: Látta, Ez szimplán hangzik, így nincsen hatással. Mondhatta volna szebben kis lovag, Más-más hangnemből... így ni, hallja csak:

muzsika

vele megszületik a finom muzsika, a mai tánczene, mely ebben a korban veszi még primitív kezdetét. Új hangszer a gitár is. De csak az előkelők mulatságán szerepel. Ötven évvel később a XIX. század közepén kerül be a polgári zenekar együttesébe.

A XVIII. században már többet táncolnak, bár a táncolást társadalmi szükségességgé a XIX. század emeli. Nyilvános helyen a XVIII. században csak a nép táncol. Még mindig a fúvós hangszereket szeretik a legjobban. Az előkelő szalonokban pedig csak itt-ott tüpegnek a csemballó, a spinét (zongora) hangjaira. A XVIII. század vége meghozza a nagy zenekarokat. A színházi tánchoz és az udvari ünnepélyeknél szerepel. Ebben a zenekarban már fontos a hegedű, de még mindig a fúvós hangszerek vezetnek. A XIX. században veszi át aztán végleg a vezető szerepét a szép hangú, mindent kifejező: hegedű. Ugyanekkor költözik be a spinét a jómódú polgári otthonokba, amely már csak külső formában különbözik a kalapácsos zongorától. Offenbach híres balettjeit már rendes nagy zenekarral táncolják, de a biedermeier összejöveteleken még mindig a hegedű hangjai mellett lejtik a menüettet. Párizs és Bécs hozza divatba a speciális tánczenekart. A kis zenekart szeretik. Párizsi különlegesség a szalonzenekar is. Tagjai: a zongora, a harmónium, a dob és 1—2 hegedű. Bécsben a harmónika, a gitár és hegedű együttese megteremti a schramli zenét, amely nagy népszerűséggel terjed el az ország határán túl is.

Nálunk fénykorát éli a cigány. Az előkelők, akik külföldön jártak, a párizsi szalonzenekart akarják divatba hozni, de szerencséje nem sok sikerrel.

A szalonzene, a schramli, a cigány uralja közel egy évszázadig a táncparkettet, amíg bevonul korunk izgató, ritmikus táncmuzsikája: a jazz. Pán sipjától a jazzig bizony hosszú az út, de a szerelem és életvidámság melódiája mindig jellemző maradt a táncmuzsikára. A jazzt a XIX. század vége teremtette meg. Európában csak a XX. század második évtizedében lett népszerű. Amerikai import. Amerika meg a négerektől tanulta, akik felszabadulásuk után átvették ugyan az európai muzsikát, de a maguk ritmusához formálták. Így született meg a jazz ami a négernek európai hangzású, az európainak meg négeres. Amerikának viszont tökéletesen jó, elvégre ők sem európaiak, sem négerék.

A saxofón, a jazz kedvenc hangszere még a XIX. század találmánya. 1840-ben a klarinét ősből alkotta meg belga feltalálója. Ahogy a tánczene fejlődött, úgy alakultak a táncok is. Mindkettő híven tükrözi vissza a maga korának lelkét és temperamentumát.

Pán sipjától a jazzig a muzsika, a tánc és a táncolók jaj de sokat változtak, de egy véges-végig vonul selyem-hímes útján: az öröm és a szerelem, amely a muzsikával és a táncossal olyan-annyira összefonódott.

Muzsika... tánc, muzsika... tánc! Szerelem... Édes, szép szerelem.

Kihívón: „En nem járnék ám veled! Sebészt hívatnék, hogy metélje le!”
Barátság: „Hisz findzsájába ér!
Igyék vederből, abba belefér!”

Leírón: „Csúcs, mely veri az eget!
Hegyfok!
Mit hegyfok? Roppant félsziget!”

Kötődve: „Kérem, ha pipázik ön
S a füst orrán át gomolyogva jön,
Kéménytűzet szomszédja nem jelez?”

Intőn: „Vigyázzon túlsúlyára! Ez
Lehúzza önt, fejjel bukik előre!”

Gyöngéden: „Lássá, megfakul a bőre,
Színét a napfény durván szívja ki,
Egy kis napernyőt venne tán neki!”

Igy ömlött volna szájából a szó,
Ha volna önben szellem és tudás.

De szellemet boldogtalan dudás,
Ön sose látott s tán azt tudja csak,
Hogy hülye fráter is lehet lovag!”

Még egyebet is mond Cyrano,
amire a vicomte csak makogni tud.
A vicomte tehát nem volt méltó el-

fenfele Cyranonak. Nyilván nemcsak azért, mert nem volt szellemes, hanem azért is, mert nem volt nagy orra. Mert, hogy mi a nagy orr, azt csak az tudja, akinek nagy az orra.

De az nem szégyen, úgy-e Testvérek?

Ha így van, beszéljünk tán tovább az orr-ról. Hátha hasznát veszik új-ságiró-jelöltjeink.

(Folytatjuk.)

formájához. A női cipőknél azonban itt is sok szertelenség mutatkozott. Voltak olyan cipők, melyek alá magas talpzatokat, koturnuszokat erősítettek, miknek az volt a hivatásuk, hogy viselőjüknél alacsony természet magasabbá, tekintélyesebbé tegyék. Ezek a cipők a mostani ortoped cipőkhöz hasonlítottak, néha 50 cm magas talpzatokkal. Hogy a járás nem lehet bennük kellemes és a láb nem lehetett csinos, az biztos. De a bő, földigérő szoknyarengető alatt nem is látszott a láb és a hivalkodásnak ebben a nagy pompájában csak a nagy vonalak érvényesültek. A barokk és rokokó idején jöttek divatba azok a magassarkú brokátcipők, amelyek a ma használatos női cipők ősei. Ezeket azonban csak a házban hordták. Az után egy külön talpat erősítettek rá, hogy ne piszkolódjának. Keesesek és mégis groteszkek ezek a cipők. Mi a magunkéit szebbnek, észszerűbbnek tartjuk. Nem baj, ezek is múzeumba kerülnek egyszer és ezt is majd megmosolyogják, mint mi a régieket.

A divat nem sokat törődött soha a test anatómia igényeivel, régen se, ma se. Sőt, néha éppen az egészségtelen, kores formátlanságokat tartották szépnek. Nagyanyáink darázsdereka, ez a ma komikusnak tetsző oktan barbarizmus a természetes szépség ellen akkor a legszebb volt. Elnek ma is vad türzsek, melyek már gyermekkorban kemény falapok közé szorítják a fejet, hogy így olyanná alakíthassák a növekvő keponyát, amilyennek a szépséget ők elképzelik. Legtöbbször a lábát „szépitgetik”. A japánok piaci faclipőt a végtelékig viszik ezt a szépitést. A mai női cipőknél is döntőbb szempont a „csinosság”, mint a kényelem. A szép cipő még ma is az, amelyik „kis lábat csinál”. A cipők barbarizmusából még a mai napig se gyógyult ki az emberiség! A görög, római viseletet kivéve — mely maga volt az észszerűség és a test megbecsülése — minden kor és minden faj öltözéke tele van neveléses és természetellenes túlzásokkal. — Nézd a mai magassarkú cipőt. Eleinte csak azért használták az asszonyok, hogy nagyobbak látszanak; később már egyedül azt találták finomnak, keesesnek, hogy sarkuk 7—10 centivel legyen magasabban a lábfejnél. Ezt a kényszeredet S vonalat tartják szépnek, elbájoslónak még ma is. Tiszta elmebaj! De hát így van ez! Az emberek nem sajnálnak semmit, ha szépek akarnak lenni, még a saját testük épességét sem..

AZ IFJUSÁG BESZÉL

A beküldött nagy anyagból most a vidámságokat szedtük össze.

A KEESKE ÉS A KÁPOSZTA

— Hogy lehet átvinni a keeskét, a káposztát és a farkast a vízen egy olyan csónakban, melyben a révérszen kívül a három közül csak egy számára van hely? A keeskét a káposztával, a farkast pedig a keeskével együtt hagyni nem lehet, mert akkor a keeske megeszi a káposztát, a farkas meg felfalja a keeskét.

No, gondolkozzunk egy kicsit, hogy oldható meg a bonyolult kérdés?

— Legelőször átmegy a révészség magával viszi a keeskét. Akkor ott marad a farkas és a káposzta. Aztán átvízi a farkast, de visszahozza a keeskét. Most itthagya a keeskét és átszállítja a káposztát; végül meg-egyszer visszajön és átvízi a keeskét.

Nagyon jó! Olyan ez Testvérek, mint a nagy politika. Így legalább megértitek azt is, hogy miért nem történik az életben minden olyan simán és azonnal. Bizony, az ide-oda csónakázás hosszabbítja meg a kibontakozást. Mert mindig van káposzta, keeske, meg farkas is. Sok farkas!

Surányi Ernő, Miskolc.

BETILTOTT NÓTAK

Nem szabad énekelni az alábbi nótákat:

1. Háznak előtt mennék el a huzárok . . . (Ez kémkedés!)
2. Zsindelyezik a kaszárnya tetejét . . . (Hadititok elárulása)
3. Ég a kunyhó, ropog a nád . . . (Rémhírterjesztés!)
4. Jegenyefák, jegenyefák, nem nőnek az égig . . . (Egy csatornán túli nagyhatalom érdekeit sértli!)
5. Rózsabokorban jöttem a világra . . . (Ez a zsidótörvény egyenes kijátszása!)

Vári Gyula, Budapest.

A JÓ FIU

Egy palócot azzal a hírrel vertek fel éjszakai álmából, hogy az édesanyja meghalt. Nyugodtan a másik oldalára fordult a jámbor és így szólt:

— Ó Istenem! Mely igen szomorú leszek én reggel, ha felébredek!

Szüle Péter, Putnok.

ÁRTATLANSÁG BIZONYÍTÉKA

Most, Erdély magyar megszállása idején beszéli egy erdélyi atyafi, hogy panaszt tett egy komája a kivonuló román katonák embertelen zsákmányolása miatt, a visszamaradó román különítmény parancsnokánál.

— Kapitány úr! Tegnap este két katona tökéletesen kirabolt. Mindegyiket elvitték, csak az ingem hagytták meg.

— Barátom — válaszolt a kapitány — a fosztogatók nem az én csapatombeliek lehettek. Azok még az ingét is elvitték volna.

H I R E K

A Csongrádi Katolikus Legényegylet tagavatása felemelő keretek között zajlott le. Különösen ki kell emelni Fáy József fáradságot nem ismerő munkáját. Ugyancsak felemelő ünnepség keretében koszorúzták meg a hősök emlékművét. Beszédet tartott Keller József első dékán. Este táncestély volt az ipartestület nagytermében.

Dunaszerdahelyi Egylet ifjúsága nagy sikerrel mutatta be Strang Józsefnek, az esztergomi L. E. kiváló tagjának 3 felvonásos egyleti tárgyú színművét. Strang József testvér gratulálunk sikeredhez! Szeretettel ölel és nagyrabecsül: az Új Nemesség. — Üdvözlöljük az Egylet kiváló dékánját: Garay Józsefet, aki kitünően teljesítménnyel lépett elő a névtelenség homályából. Sokat várunk Tőled. — Meleg szeretettel üdvözlöljük az egész új-nemesi tábor nevében Balázs Károly pénztáros testvért Godány Mariskával kötött házassága alkalmából.

Kasziper Lajos I. dékán Testvért Ózdon szeretettel üdvözlöm. Lélekemelő tagavatási ünnepétekről, sajnos, nem tudtam előbb megemlékezni. Hidd el Testvér, a Legényegyletek igazi nagy hivatása csak most jön el. Álljatok továbbra is őrségen. Az 50 Új Nemesség-et a címre küldetem és mindjárt felkérlek helyi munkatársnak. Szép beszámolóld nagyon felüldített.

Malinovszky Mihály, a sátoralja-újhelyi görög katolikus L. E. kiváló másoddékánja eljegyezte Hack Máriát. — Mayer Mária és Maróti József Barcons jegyesek. — Szeretettel gratulálunk.

Hódosi Gábor! Édes Testvér! Csókdol meg helyettem is Édesanyád áldott kezét. Amit kívántál minden teljesedik.

Szászrégennek. Üdvözlöljük Király Sándort lelkes munkájáért. Levélben így ír: Míg a felszabadulás ünnepe ér szívünkben, míg úgy vagyunk, mint a betelni nem tudó csodákkal, hogy tényleg hazatérünk, hogy valóban hazánk az annyiszor imáfooglalt Magyarország. A megszállás keserű órai alatt alakultunk meg, hogy egységesebben szembe szálljunk a minket megsemmisíteni akaró Erdély-bitorlókkal és hogy megmaradjunk öntudatos katolikus magyarnak. Most nyitva az út előttünk, nem gátol semmi, dolgozni akarunk! Fogunk is dolgozni. Kérem az országos központot, hogy fogadja keblére a szászrégeni róm. kat. legényegyletet s küldjön utasítást a munkára vonatkozólag, hogy egységeseleg elgondolással és irányítással állhassunk munkába és ha kell harcra kész ifjúsága közé a magyarságnak. — Testvéri szeretettel üzenjük, hogy szívünk egész meglevél fogadjuk a szászrégeni egyletet. — Az utasítást és irányítást az Új Nemességben keresztül adjuk testvéreinknek. Olvasások szeretettel. Minden kérdésben forduljatok hozzánk bizalommal, rendelkezésekre állunk. A zászló ügyét magunkévá tettük, hamarosan értesítünk Benneteket.

A szerkesztőség a beérkezett kéziratokat mindenkor megbírálja. Arról az írókat rendszerint levélben értesíti. Ez a becsületlen munkánk azonban ne bátorítsa fel azokat, akiknek nincs semmi mondanivalójuk. Természetes, hogy a tapasztalható igazán nagy irodalmi fellendülés a legnagyobb öröömöm. Hát ezt akartam! Csak nagyon kevés még a közlésre érett író. Jó volna, ha beküldés előtt az Egyletben előadnátok, felolvasnátok. Utána bírálatra bocsátjátok és szűrjétek le az értékét. Ezzel kettős sikert értek el. Az egyleti ifjúság megismer Benneteket, ők maguk is irodalmárkodnak, élvezik az írást, a vitát stb. Te magad pedig látod, hogy jó-e az írásod, elérted-e vele azt, amit akartál. Ezután küldd be hozzánk. Ismétlem nagyon-nagyon örülök irodalmárkodástoknak, de hozzánk csak komoly, közlésre érett, alkalmas írásokkal jöjjetek.

Kiadja: az Orsz. Központi Katolikus Legényegylet, Budapest, VII., Rotenbiller-utca 20—22.

Főszerkesztő és felelős kiadó:
vitéz Pintér József.

Felelős szerkesztő: Gara Imre.

Máté-nyomda, Bpest, VIII., József-utca 61. szám — Telefon: 139—259.